

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА ПОТЕНЦІАЛОМ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

EXPRESS-DIAGNOSTICS OF REGIONS OF UKRAINE BY THE CAPITAL OF CLUSTERIZATION OF THE BUILDING COMPLEX

У статті доведено, що ефективне функціонування регіональної системи полягає у залученні механізмів формування та використання потенціалу кластеризації до стратегій розвитку регіонів. Відзначено, що не існує єдиної методики для ідентифікації кластерів, що унеможливує оцінку потенціалу кластеризації та визначення пріоритетів кластерної політики. Автором запропоновано методичний підхід експрес-діагностики потенціалу кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельного комплексу, що дозволяє визначити пріоритети регіональної кластерної політики розвитку будівельного комплексу на основі картографічного відображення потенціалу кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельної сфери. Серед напрямів завдань кластерної політики регіонального розвитку визначено: організацію інформаційно-аналітичного супроводження регіональних кластерних ініціатив; інтеграцію принципів кластерної політики в діяльність окремих міністерств і відомств; підтримку бізнес-ініціатив; інституційне проектування та ефективну організацію бізнес-середовища для розвитку регіональних та міжрегіональних кластерів; розвиток людського капіталу; розвиток інфраструктури кластера.

Ключові слова: процеси кластеризації, кластеризація будівельного комплексу, пріоритети кластерної політики, діагностування, експрес-діагностика, потенціал кластеризації.

В статье доказано, что эффективное функционирование региональной системы заключается в привлечении механизмов формирования и использования потенциала кластеризации к стратегиям развития регионов. Отмечено, что не существует единой методики для идентификации кластеров, что делает невозможным оценку потенциала кластеризации и определения приоритетов кластерной политики. Автором предложен методический подход экспрес-диагностики потенциала кластеризации с учетом новейших трендов развития строительного комплекса, позволяющего определить приоритеты региональной кластерной политики развития строительного комплекса на основе кар-

тографического отображения потенциала кластеризации с учетом новейших трендов развития строительной сферы. Среди направленных задач кластерной политики регионального развития определены: организация информационно-аналитического сопровождения региональных кластерных инициатив; интеграцию принципов кластерной политики в деятельность отдельных министерств и ведомств; поддержку бизнес-инициатив; институциональное проектирование и эффективную организацию бизнес-среды для развития региональных и межрегиональных кластеров развитие человеческого капитала; развитие инфраструктуры кластера.

Ключевые слова: процессы кластеризации, кластеризация строительного комплекса, приоритеты кластерной политики, диагностирование, экспрес-диагностика, потенциал кластеризации.

The article proves that the effective functioning of the regional system is to involve mechanisms for the formation and use of the potential of clustering in regional development strategies. It was noted that there is no uniform methodology for identifying clusters, which makes it impossible to assess the potential of clustering and prioritization cluster policy. The author proposes a methodical approach to express diagnostics of the clustering potential, taking into account the latest trends in the development of the building complex, which allows determining the priorities of the regional cluster policy of the development of the building complex based on the cartographic display of the clustering potential, taking into account the latest trends in the construction sector. Among the areas of tasks for the cluster policy of regional development are the following: the organization of information and analytical support for regional cluster initiatives; integration of the principles of cluster policy in the activities of individual ministries and departments; support for business initiatives; institutional design and effective organization of the business environment for the development of regional and interregional clusters, human capital development; cluster infrastructure development.

Key words: clustering processes, clustering of a building complex, priorities of cluster policy, diagnostics, express diagnostics, clustering potential.

УДК 332.14

Потапенко Т.П.
аспірант
Черкаський державний
технологічний університет

Постановка проблеми. Однією з сучасних форм організації високотехнологічного виробництва в діяльності будівельного комплексу є будівельний кластер. У зв'язку з визначеними іноваційними та інтеграційними векторами руху національної економіки, ефективне функціонування регіональної системи полягає у залученні механізмів формування та використання потенціалу кластеризації будівельного комплексу до стратегій розвитку регіонів. На заваді цьому про-

цесу постають проблеми методичного характеру, що полягають у відсутності діагностичних підходів щодо оцінки потенціалу кластеризації. Особливо актуальними постають питання експрес-діагностування потенціалу кластеризації будівельного комплексу регіонів України, вирішення яких дозволить виявити пріоритетні напрямки кластерної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грунтовними дослідженнями кластерної теорії є

роботи зарубіжних класиків Т. Андерсона, Е. Бергмана, Р. Бошма, Е. Віссера П. Вольфгана, М. Портера, Є. Дж. Фезера. Значний внесок в адаптацію кластерного підходу до вітчизняних умов зробили українські вчені: О. Амоша, В. Геєць, Д. Гулак, М. Войнаренко, О. Коломийцева, О. Кудріна, Р. Манн, Л. Панкова, С. Соколенко, Д. Солоха, Л. Федулова, О. Фінагіна та ін. У сфері дослідження проблематики визначення методичних підходів здійснення діагностики конкурентоспроможності підприємств, соціально-економічного розвитку регіонів варто згадати вагомі розробки таких учених, як І. Ансоф, О. Виноградова, А. Войчак, А. Воронкова, О. Гудзь, І. Коломоєць, Ф. Котлер та інших.

Позитивно характеризуючи результати досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, необхідно зазначити, що в них не знайшли всебічного відображення і вимагають подальшої розробки методологічні підходи здійснення експрес-діагностики потенціалу кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельного комплексу, що дозволить визначити пріоритети регіональної кластерної політики розвитку будівельної сфери.

Постановка завдання. Мета статті – визначити методичний підхід експрес-діагностики регіонів України за потенціалом кластеризації будівельного комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Масштабність завдань розвитку будівельного комплексу потребує урахування особливостей розвитку інноваційного середовища в процесах формування ефективної кластерної політики. Важливим етапом у визначенні пріоритетів кластерної політики розвитку будівельного комплексу регіонів України є оцінка потенціалу кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельної сфери. Це можливо за допомогою експрес-діагностичного дослідження на основі якісних індикаторів оцінки інноваційного середовища, яку доцільно проводити в чотири етапи (рис. 1). Експрес-діагностика потенціалу кластеризації дозволяє провести діагностичне дослідження інноваційного середовища, що є базою для інтеграційних процесів з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельного комплексу. Методика експрес-діагностування проводиться у чотири етапи:

І. Оцінка рівня якості інноваційної політики регіонів в будівельній сфері (табл. 1). Діагностичне дослідження якості інноваційної політики регіонів в будівельній сфері на основі експертних оцінок дозволило констатувати про недостатній рівень досвіду та знань з врегулювання проблем реалізації кластерних ініціатив в межах будівельного комплексу, що обумовлено відсутністю:

1. Спеціалізованого органу, що займається інноваційним розвитком в рамках кластеризації, здійснює державне управління та забезпечує ре-

лізацію державної політики у сфері інноваційної діяльності.

2. Дієвих стратегій або концепцій інноваційного розвитку та комплексних програм регіонального розвитку будівельного комплексу.

3. Документів, які сприяють комерціалізації інтелектуального продукту в підприємницьких структурах будівельного комплексу. Однак позитивним моментом є те, що планом пріоритетних дій Уряду на 2017 рік передбачено розроблення проекту закону України щодо створення правових засад підтримки «стартапів» вищих навчальних закладів та наукових установ. Мета – підвищення рівня комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та вітчизняних науково-технічних розробок, нарощення небюджетних джерел фінансування інноваційної діяльності [1, с.177].

4. Ефективного організаційного забезпечення інноваційної політики та кластерних процесів. В Україні діють окремі інститути регіонального розвитку, діяльність яких не синхронізовано відповідно пріоритетів інноваційної та кластерної політики розвитку будівельного комплексу. Позитивним є поява Державного агентства з питань електронного урядування. Його діяльність спрямована на забезпечення високого рівня відкритості, прозорості та ефективності роботи органів влади, за рахунок використання ІТ-технологій [2]. Це дозволить забезпечити прозорість та ефективність взаємодії владних структур та бізнес-середовища в реалізації процесів кластеризації та інноваційного розвитку будівельного комплексу.

Важливим питанням в цьому напрямку є формування Державного фонду регіонального розвитку, яке обговорювалося в Україні неодноразово, зокрема у проекті закону «Про засади державної регіональної політики». Проте механізми його формування не визначені до цього дня.

Слід також зазначити, що наявні позитивні тенденції в інноваційній політиці регіонів, що формують потенціал для розвитку будівельного комплексу, серед яких:

1. Планом пріоритетних дій Уряду на 2017 рік передбачено розроблення проекту закону України щодо створення правових засад підтримки «стартапів» вищих навчальних закладів та наукових установ [1, с. 177].

Зазначені дії надають можливість інтегрувати зацікавлені сторони та забезпечити створення синергії між регіональними підприємствами будівельного комплексу в напрямку кластеризації (наприклад, загальний брендинг, тренінги для організацій потенційного кластера тощо).

2. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства планує видати оновлені ДБН «Планування і забудова територій», згідно яких відбувається виділення в схемі територіального планування

Рис. 1. Методичний підхід експрес-діагностики потенціалу кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельного комплексу

Джерело: розроблено автором

зон розвитку інноваційної діяльності будівельного комплексу. Важливою умовою їх розробки стало використання європейських стандартів і норм [3]. Серед основних нововведень, які впроваджуються – можливість розміщення у житлових будинках вбудованих дитсадків, введення нових термінів «Блакитна лінія» (обмеження висоти забудови на генеральному плані), «Зелена лінія» (обмеження забудови для збереження зелених територій), вимоги до створення інклюзивного навчального простору та безбар'єрного простору, можливість відкритого навчального простору – різноманітні варіанти організації навчання тощо.

Оновлені ДБН «Планування і забудова територій» сформулюють нові пріоритети кластерної політики та відкриють значний потенціал кластеризації будівельного комплексу відповідно пріоритетних трендів розвитку, що пов'язані з питаннями: розробки та організації ландшафтного дизайну; інфраструктурного забезпечення життєдіяльності регіонів; розробки новітніх ресурсо- та енергоефективних будівельних матеріалів, технологій; впровадженні в будівельну сферу новітніх ІТ-технологій тощо.

Так, відкривається потенціал створення будівельних кластерів, що спеціалізуються на впровадженні ІТ-продуктів, ІТ- технологій в будівництві житлових, нежитлових приміщень та на виробництві будівельних матеріалів.

За даними аналітики та інформаційних джерел [4; 5] найвищий рівень концентрації провідних ІТ-компаній, що здатні забезпечити впровадження сучасних комп'ютерних систем та технологій в будівництві, архітектурі та житлових приміщеннях спостерігається в Київському, Харківському, Одеському, Львівському, Дніпропетровському та Вінницькому регіоні. Оскільки основними акторами кластерних процесів виступає малий та середній бізнес, визначений регіональний розподіл провідних ІТ-компаній створює передумови для формування потенціалу кластеризації будівельного комплексу за спеціалізацією сучасних світових трендів розвитку будівельної сфери, тому визначені регіони мають високий рівень потенціалу кластеризації будівельного комплексу по принципу впровадження ІТ-технологій у будівництво.

3. В Україні здійснюється державна підтримка інноваційної діяльності будівельних підприємств та регулюється згідно: Господарського кодексу України, зокрема: гл. 33 «Капітальне будівництво»; Цивільного кодексу України: глава 61 «Підряд», глава 62 «Виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт»; Кодексу законів про адміністративні правопорушення, зокрема: гл. 8 – щодо відповідальності за адміністративні правопорушення у сфері будівництва; Земельного кодексу, зокрема положення щодо використання земельних ділянок під забудову та ін. [16]; ЗУ «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» від

Таблиця 1

Діагностика рівня якості інноваційної політики регіонів в будівельній сфері

I. Рівень якості інноваційної політики регіонів в будівельній сфері:		Змістовна експертна оцінка (ЗЕО)
Показники якісної оцінки	Зміст якісної оцінки	
1.1. Якість нормативно-правової бази інноваційної політики:		
1.1.1. Наявність спеціалізованого органу, що займається інноваційним розвитком в рамках стратегічного розвитку процесів кластеризації;	Відсутній спеціалізований орган, що займається інноваційним розвитком в рамках стратегічного розвитку процесів кластеризації. Однак, Кабінет Міністрів України здійснює державне управління та забезпечує реалізацію державної політики у сфері інноваційної діяльності.	1
1.1.2. Виділення в схемі територіального планування зон пріоритетного розвитку інноваційної діяльності будівельного комплексу;	Наявні позитивні тенденції, оскільки Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства видало оновлені ДБН «Планування і забудова територій», згідно яких відбувається виділення в схемі територіального планування зон розвитку інноваційної діяльності будівельного комплексу.[3]	2
1.1.3. Наявність стратегії або концепції інноваційного розвитку та комплексних програм регіонального розвитку будівельного комплексу;	Наразі відсутні дієві стратегії або концепції інноваційного розвитку та комплексних програм регіонального розвитку будівельного комплексу.	1
1.1.4. Наявність законодавчої і нормативно-правової бази, яка містить норми заходів та інструментів державної підтримки інноваційної діяльності будівельних підприємств;	Наявна Державна підтримка інноваційної діяльності будівельних підприємств здійснюється згідно: Господарського кодексу України; Цивільного кодексу України; Кодексу законів про адміністративні правопорушення; Земельного кодексу та ін. .	2
1.1.5. Наявність документів, які сприяють комерціалізації інтелектуального (інноваційного) продукту в підприємницьких структурах будівельного комплексу.	Наявні позитивні тенденції, що обумовлені Планом пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, згідно якого передбачено розроблення проекту закону України щодо створення правових засад підтримки «стартапів» вищих навчальних закладів та наукових установ [1, с.177].	1
1.2. Якість організаційного забезпечення інноваційної політики		
1.2.1. кількість інститутів регіонального розвитку (фонди, агентства, корпорації розвитку), які сприяють розвитку суб'єктів інноваційної діяльності, що реалізують інноваційні проекти і впроваджують інновації в рамках реалізації кластерних ініціатив	Відсутність ефективного організаційного забезпечення інноваційної політики та кластерних процесів. В Україні діють окремі інститути регіонального розвитку, діяльність яких не синхронізовано відповідно пріоритетів інноваційної та кластерної політики розвитку будівельного комплексу [2].	1
Якісна оцінка інноваційної політики регіонів в будівельній сфері	Недостатній рівень інноваційної політики регіонів в будівельній сфері, що уповільнює розвиток процесів кластеризації будівельної сфери відповідно світових трендів	ЯО ₁ =1

Примітка: визначено автором самостійно

15.12.1993 р. № 3687-XII; ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. № 3688-XII; ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. № 3689-XII.

Не дивлячись на значний перелік законів та нормативних документів, що регулюють інноваційну діяльність в будівельній сфері, значна їх частина повинна бути переглянута з урахуванням європейських стандартів.

Наступним етапом експрес-діагностування є оцінка рівня інформаційного розвитку та захисту (табл. 2). На даному етапі експрес-діагностування проводилось оцінювання наявності та кількості інформаційно-активних підприємств та системи захисту інформації.

За результатами якісного оцінювання виявлено:

1. ІТ ринок представлений 50 ІТ компаніями. Що здатні забезпечити впровадження інформаційних технологій в будівельній сфері [4; 5].

2. В Україні діє Державний науково-дослідний інститут автоматизованих систем у будівництві

(ДНДІАСБ). За час своєї діяльності інститутом створені десятки АС, серед яких всесвітньо відомі автоматизовані системи проектування ЛІРА, МОНОМАХ, перша вітчизняна САПР БудКАД, реєстри будівельних норм та державних стандартів у галузі будівництва, будівельних ліцензій, дозволів на будівництво, нерухомих пам'яток України національного та місцевого значення, класифікатор будівель та споруд (ДКБС) ДК-018:2000 та багато інших [6].

Інтеграція зусиль ІТ-компаній та Державного науково-дослідного інституту систем у будівництві (ДНДІАСБ) та будівельних підприємств має можливість активізувати потенціал кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельного комплексу через механізми синхронізації, автоматизації, інформатизації, технологізації спільної діяльності.

3. Цифрові технології впливають на процеси трансформації інноваційного розвитку кожної галузі економіки. Як великі, так і малі компанії відчувають

Діагностика потенціалу інформаційного розвитку та захисту

II. Потенціал інформаційного розвитку та захисту		
Показники якісної оцінки	Зміст якісної оцінки	Змістовна експертна оцінка (ЗЕО)
2.1. Наявність та кількість інформаційно-активних підприємств;	ІТ ринок представлений 50 ІТ компаніями, що здатні забезпечити впровадження інформаційних технологій в будівельній сфері [4;5].	3
2.2. Наявність системи захисту інформації.	Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017 – 2021 роки» № 1056 від 28 грудня 2016 р. серед пріоритетних напрямів інноваційної діяльності визначені впровадження новітніх технологій захисту інформації в інформаційних системах різного призначення; розвиток технологій довгострокового зберігання інформації та управління «великими даними» (big data); розвиток та впровадження систем Інтернету речей та ін. [7].	3
Якісна оцінка потенціалу інформаційного розвитку та захисту	Наявний потенціал інформаційного розвитку та захисту, що відкриває можливості активізувати інтеграцію спільної діяльності будівельного комплексу та ІТ-компаній через механізми синхронізації, автоматизації, інформатизації, технологізації виробничих процесів з урахуванням світових трендів	ЯО ₂ =2

проникнення цифровізації в кожен сферу їх діяльності та включені в усі етапи ланцюжка формування вартості продукту/послуги від НДДКР, комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та логістики до виробництва, маркетингу і продаж. В Україні вже зроблені перші кроки на державному рівні, а саме Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017 – 2021 роки» № 1056 від 28 грудня 2016 р. Серед пріоритетних напрямів інноваційної діяльності визначені такі, як розвиток інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, впровадження новітніх інформаційних технологій, зокрема, грід- та хмарних технологій, комп'ютерних навчальних систем, систем електронного бізнесу; розвиток систем інтелектуального моделювання для розв'язання задач у галузях економіки; робототехніки та складних техногенних систем тощо [7]. Наведена Постанова формує потужний потенціал кластеризації з урахуванням новітнього тренду регіонального розвитку – впровадження систем Інтернету речей в будівельну сферу («розумний будинок»), перетворення міст України на «smart city» відповідно пріоритетів регіонального розвитку. Однак для реалізації кластерних процесів необхідно вирішити безліч питань: правового визначення «smart city»; організаційного, адміністративного, інфраструктурного забезпечення та інше.

Третій етап експрес-діагностування оцінює якісні параметри зайнятості в інноваційному середовищі регіону (табл. 3). Експерти зазначають, що рушійною силою у формуванні та розвитку інноваційних кластерів є інноваційна праця, що посіла фундаментальне місце у всіх сегментах діяльності кластера [8, с. 125]

Проте реаліями сьогодення є те, що категорію «інноваційна праця» законодавчо не визначено, відсутні методики її оцінки, тому рівень її ціни визначити складно. Результат – зарплата у «конвертах», або недооцінені інноваційні зусилля.

Четвертий етап експрес-діагностування дозволяє отримати якісну оцінку потенціалу розвитку будівельного комплексу відповідно сучасних світових трендів (табл. 4).

Регіональний розподіл провідних компаній, що займаються розробкою та організацією ландшафтного дизайну та архітектури, формують потенціал регіональної кластеризації будівельного комплексу за спеціалізацією, що відповідає новітньому тренду на ринку нерухомості – екологічність, що забезпечується за рахунок високоякісних будівельних матеріалів (в т.ч. інноваційних), збереження природного оточення житлових та нежитлових забудов, ландшафтного дизайну з деревами, квітами, парками.

Аналіз інформаційних та статистичних джерел [5;8] дає можливість сегментувати регіони України за потенціалом створення будівельних кластерів, що спеціалізуються на впровадженні новітніх технологій ландшафтного дизайну та архітектури. Так, до регіонів з високим потенціалом слід віднести Вінницький, Дніпропетровський, Київський, Львівський, Одеський, Харківський. Реалізація визначеного потенціалу надасть можливість подолати диспропорційність розвитку регіонального простору, архітектурну одноманітність пострадянського простору, сформувати позитивний імідж регіонів відповідно культурної ідентичності та новітніх тенденцій територіального розвитку.

На думку Д. Яреми, «доволі перспективним трендом в будівництві є – будівлі, що повністю

Таблиця 3

Експрес-діагностика потенціалу зайнятості в інноваційному середовищі регіону

III. Якісні параметри зайнятості в інноваційному середовищі регіону		
Показники якісної оцінки	Зміст якісної оцінки	Змістовна експертна оцінка (ЗЕО)
3.1. Рівень ціни інноваційної праці		
3.1.1. З точки зору відстані від мінімальних державних стандартів;	законодавчо не визначено категорію «інноваційна праця», тому рівень ціни інноваційної праці відсутній.	0
3.1.2. Наявність доплат та надбавок за інноваційну працю.	Інноваційна праця оплачується неофіційно «у конвертах»	0
3.2. Захищеність зайнятого населення		
3.2.1. Умови паці, відповідно до санітарно-гігієнічних вимог;	Наявні законодавчо визначені нормативи щодо умов та санітарно-гігієнічних вимог праці	2
3.2.2. Рівень охоплення соціальним страхуванням	Наявний Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [9]	1
Якісна оцінка зайнятості в інноваційному середовищі регіону	відсутність досвіду та знань з врегулювання проблем зайнятості в інноваційному середовищі регіону	ЯО ₃ =1

Таблиця 4

Експрес-діагностика потенціалу інноваційного розвитку будівельного комплексу регіонів відповідно новітніх трендів

IV. Потенціал інноваційного розвитку будівельного комплексу регіонів відповідно новітніх трендів		
Показники якісної оцінки	Зміст якісної оцінки	Змістовна експертна оцінка (ЗЕО)
Оцінка з точки зору локалізації підприємств суміжних галузей відповідно новітніх трендів будівництва:		
4.1.1 Впровадження сучасних комп'ютерних систем та технологій в будівництві, архітектурі та житлових приміщеннях;	В Україні наявний потенціал регіональної кластеризації будівельного комплексу України відповідно новітнього тренду – впровадження ІТ-технологій в будівельній сфері («розумний дім», «smart-city», Інтернет речей та ін.) [10]	3
4.1.2. Розробка та організації ландшафтного дизайну та архітектури	Наявний потенціал регіональної кластеризації будівельного комплексу України відповідно новітнього тренду на ринку нерухомості – ландшафтний дизайн [9]	2
4.1.3 розробки новітніх ресурсо- та енергоефективних будівельних матеріалів, технологій	Наявний потенціал регіональної кластеризації будівельного комплексу України відповідно новітнього тренду на ринку нерухомості – «Зелене будівництво» [11]	3
Якісна оцінка потенціалу інноваційного розвитку будівельного комплексу регіонів відповідно новітніх трендів	В Україні високий потенціал інноваційного розвитку будівельного комплексу регіонів відповідно новітніх трендів	ЯО ₄ =2

забезпечують самі себе відновлюваною енергією, з сонячними панелями, вмонтованими вітровими турбінами, як COR у Майамі, використанням геотермальної енергії. Зовнішній вигляд у таких будівель, відповідно, дуже футуристичний. При правильному підході, «Green Building Activity» – це обов'язково недосяжні суми на вітряки, вмонтовані у фасад. Це комплексне планування, ціла філософія, вона включає у себе правильне проектування з використанням технологій, що дозволяють витратити менше електроенергії і раціонально розпоряджатися ресурсами, підбір еко-матеріалів» [11].

На думку автора, визначена експертна позиція відповідає сучасним потребам суспільства. Варто лише зазначити, що кластеризація будівельного комплексу на засадах впровадження «зелених» технологій в будівництві повинна орієнтуватися на комплексне планування та проектування з

урахуванням сейсмічних, кліматичних, екологічних особливостей кожного регіону. Регіональна кластеризація будівельного комплексу відповідно новітнього тренду «зелена енергетика» доцільна з урахуванням регіонального попиту й пропозиції та екологічної складової.

Так, Д. Гулак [12] на основі експертних оцінок, надає комплексну управлінську рекомендацію стосовно розвитку альтернативної енергетики в Україні. З огляду на його дослідження, високий потенціал регіональної кластеризації будівельного комплексу на засадах «Green Building Activity» («зеленого будівництва») мають регіони: Одеської, Дніпропетровської, Запорізької, Херсонської, Львівської, Тернопільської, Житомирської та Закарпатської областей.

Результатом комплексного експрес-діагностичного дослідження є картографічне відображення

Рис. 2. Сегментована карта за рівнем потенціалу кластеризації будівельного комплексу регіонів України з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельної сфери

Джерело: розроблено автором

потенціалу регіональної кластеризації з урахуванням новітніх трендів розвитку будівельного комплексу (рис. 2)

Запропонований експрес-діагностичний підхід до визначення пріоритетів кластерної політики дозволив систематизувати цілі розвитку будівельного комплексу відповідно новітніх потреб суспільства, інноваційної складової, оцінити потенціал регіональної кластеризації будівельного комплексу та обрати методи його реалізації.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами дослідження визначено, що не існує єдиної аналітичної системи та методичних підходів діагностування процесів формування, розвитку та використання потенціалу кластеризації в регіональній системі. З метою виявлення пріоритетних та обґрунтованих напрямів кластерної політики, автором запропоновано методичний підхід експрес-діагностування потенціалу кластеризації будівельного комплексу регіонів України. За результатами визначено напрями завдань кластерної політики регіонального розвитку, серед яких: організація інституцій та заходів з координації та інформаційно-аналітичного супроводження регіональних кластерних ініціатив; інтеграція принципів кластерної політики в діяльність окремих міністерств і

відомств; підтримка бізнес-ініціатив; інституційне проектування та ефективна організація бізнес-середовища для розвитку регіональних та міжрегіональних кластерів і забезпечення високого рівня їх конкурентоспроможності; розвиток людського капіталу, що передбачає заходи щодо підвищення якості освіти за профілем кластера, програми підвищення кваліфікації; розвиток інфраструктури кластера, що передбачає фінансування проектів з розвитку транспортної та інженерної інфраструктури, зв'язку та телекомунікацій тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року : Розпорядження Каб. Міністрів України від 17.07.2013 р. № 603-р. Офіц. вісн. України. 2013. № 66. Ст. 2402
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / за ред. З.С. Варналія. К.: НІСД, 2007. 820 с.
3. Планування і забудова територій ДБН Б.2.2-13:2012. Електронний ресурс. Інформаційний бюлетень Мінрегіону України 10'2012. URL: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/04/B2212_InBul.pdf
4. ТОП-50 крупнейших ИТ-компаний Украины. URL: <https://jobs.dou.ua/top50/>

5. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Державне агентство з питань електронного урядування. URL: uk.wikipedia.org/wiki/

7. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056. Офіційний вісник України. 2017. № 8. Ст. 237

8. Павловські Г. Щодо проблем розвитку діяльності підприємств будівельної сфери в Україні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. № 3(2). С. 124-135. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_3\(2\)_30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_3(2)_30)

9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 46-47, ст.403). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1105-1>

10. Торкатюк В.І., Пан М.П., Єрьомін А.М., Свічка С.А. Інноваційний розвиток будівельного комплексу України. URL: eprints.kname.edu.ua/29778/1/23.pdf

11. Екобудівництво: що у тренді в світі та в Україні . URL: <https://dyvys.info/2017/06/07/ekobudivnytstvo-shho-u-trendi-v-sviti-ta-v-ukrayini-interv-yu>

12. Гулак Д. В. Розвиток електроенергетичного ринку України на засадах регіональної кластеризації: монографія. Черкаси: видавець Пономаренко Р.В., 2018. 286 с.